Wikipedia

Tupuxuara

Iz Wikipedije, slobodne enciklopedije

Tupuxuara je bio rod velikih, bezubih pterosaura pterodaktiloida sa krestama.

Tupuxuara

Umjetnički prikaz vrsta *T. leonardii* (lijevo) i *T. longicristatus* (desno)

Status zaštite

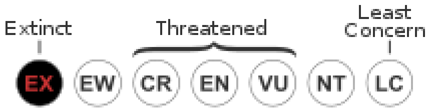

Status zaštite: **Izumrli** ({{{kada}}}) (IUCN 3.1)

Naučna klasifikacija

Carstvo:	Animalia
Koljeno:	Chordata
Red:	†Pterosauria
Porodica:	†Thalassodromidae
Rod:	†***Tupuxuara*** Kellner & Campos, 1988.

Vrste i klasifikacija

Alexander Kellner i Diógenes de Almeida Campos su opisali taj rod 1988. godine.[1] Tipična vrsta je *Tupuxuara longicristatus*. Naziv roda odnosi se na duha-životinju vodiča iz mitologije naroda Tupi. Naziv vrste na latinskom jeziku znači "sa dugom krestom".

Restaurirana lubanja vrste *T. longicristatus*

Replika skeleta vrste *T. leonardii*

Holotipni primjerak, MN 6591-V, pronađen je u kredskim stijenama formacije Santana u Brazilu. Sastoji se od njuške i nepotpunih kostiju krila. Zrele jedinke *T. longicristatus* imale su krestu koja se uzdizala od njuške prema nazad. Kasnije je pronađeno još fosilnog materijala, u kojem je prisutna znatna varijabilnost u pogledu morfologije. Neki istraživači to pripisuju varijabilnosti unutar vrste, kojoj su uzrok razlike u starosti i spolu. Međutim, drugi smatraju da su u pitanju ostaci dvije različite vrste.

Kellner je 1994. dao naziv drugoj vrsti: *Tupuxuara leonardii*. Naziv vrste dat joj je u čast Giuseppea Leonardija.[2] Holotip je MN 6592-V, nepotpuna lubanja sa krestom više kružnog oblika. Ostali slični ostaci također su priključeni vrsti *T. leonardii*. Dužina najvećih lubanja iznosila je 130 cm, što ukazuje na raspon krila od 5,5 m.

Mark Paul Witton je 2009. dao naziv trećoj vrsti: *Tupuxuara deliridamus*. Holotip je SMNK PAL 6410 - lubanja. Jedna druga lubanja predstavlja paratip: KPMNH DL 84. Naziv vrste izveden je iz latinskih riječi *delirus* ("lud" ili "bezuman") i *adamas* ("nepobjediv"); iz posljednje je također izvedena riječ "dijamant". Ta vrsta ima karakterističan otvor na lubanji u obliku dijamanta i niske očne duplje, pa je njen naziv zapravo priznanje pjesmi "Shine On You Crazy Diamond" Pink Floyda, jednog od Wittonovih omiljenih bendova.[3]

Tupuxuara je pripadnik grupe Azhdarchoidea. Kellner ju je priključio porodici Tapejaridae unutar Azhdarchoidea. Međutim, prema nekim analizama, *Tupuxuara* je bliža ażdarkidima (grupi u koju spada i divovska vrsta iz Texasa, *Quetzalcoatlus*) nego rodu *Tapejara* i njezinim srodnicima. Predloženo je da je

Tupuxuara bila ribojed i nastanjivala obale Južne Amerike. Među ostalim hipotezama je i mogućnost prehrane voćem.

Neodrasla jedinka koju su David Martill i Darren Naish sa Univerziteta u Portsmouthu opisali 2006. godine nije imala potpuno razvijenu krestu, što podržava mišljenje da je kresta bila znak spolne zrelosti.

Usporedbe među koštanim prstenima u očima kod roda *Tupuxuara* i današnjih ptica i gmazova ukazuje na to da je bila dnevna životinja.[4]

Izvori

1. Kellner, A.W.A., and Campos, D.A. (1988). "Sobre un novo pterossauro com crista sagital da Bacia do Araripe, Cretaceo Inferior do Nordeste do Brasil. (Pterosauria, Tupuxuara, Cretaceo, Brasil)." *Anais de Academia Brasileira de Ciências*, **60**: 459–469. [in Portuguese]
2. Kellner, A. W. A. & Campos, D. A. (1994) "A new species of *Tupuxuara* (Pterosauria, Tapejaridae) from the Early Cretaceous of Brazil", *An. Acad. brasil. Ciênc.* **66**: 467–473
3. Witton, M.P. (2009). "A new species of *Tupuxuara* (Thalassodromidae, Azhdarchoidea) from the Lower Cretaceous Santana Formation of Brazil, with a note on the nomenclature of Thalassodromidae", *Cretaceous Research* **30'**(5): 1293-1300
4. Schmitz, L.; Motani, R. (2011). "Nocturnality in Dinosaurs Inferred from Scleral Ring and Orbit Morphology". *Science* **332**. PMID 21493820 (https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/21493820). doi:10.1126/science.1200043 (https://dx.doi.org/10.1126%2Fscience.1200043).

Vanjske poveznice

- BBC News, "Misterija letećih gmazova 'riješena'" (http://news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/5221862.stm), 27. 7. 2006.
- Rekonstrukcija (https://archive.is/20121224084458/img109.imageshack.us/img109/3104/tupuxuara3pb.jpg)

Dobavljeno iz "https://sh.wikipedia.org/w/index.php?title=Tupuxuara&oldid=22214468"

Ova stranica je zadnji put izmijenjena 01:05, 23 februar 2016.

Tekst je dostupan pod Creative Commons Attribution/Share-Alike licencom; dodatni uslovi se mogu primijeniti. Za detalje pogledajte uslove korištenja.